

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i arkitektur med doktorsexamen som slutmål

Omfattning: 240 högskolepoäng

Examen: Doktorsexamen

Nivåtillhörighet: Forskarnivå

Fastställande: Studieplanen fastställd av Teknisk-naturvetenskapliga fakultetsnämnden 2025-09-25

Ikraftträdande: 2025-10-01

Ansvarig instans: Teknisk-naturvetenskaplig fakultet

1. Ämnesbeskrivning och -avgränsning

Arkitektur i vid mening handlar om allt mänskligt byggande men kan också avgränsas till formande av byggnader och miljöer där den konstnärliga, estetiska aspekten får en mer framträdande roll. Detta innebär att ämnet i sig omfattar såväl tekniska och funktionella aspekter som mer konstnärliga, symboliska. Dessa två aspekter är tätt sammanflätade i arkitektonisk praxis och blir således också två viktiga hörnstenar i arkitektur som vetenskapligt ämne. Arkitektur som forskningsämne måste således förankras mot såväl den teknisk-naturvetenskapliga forskningen och praktiken som den mer konstnärliga forskningstraditionen. Arkitekturens inverkan på alla mänskliga sociala interaktioner och upplevelser innebär också en ofrånkomlig koppling mot det samhällsvetenskapliga forskningsfältet.

Sammantaget innebär detta att man i arkitekturforskningen måste ha såväl kompetens som öppenhet för en mycket bred palett av forskningsmetoder och vetenskapsteoretiska förhållningssätt. Ämnets forskarutbildning förbereder framtida forskare på detta genom att säkerställa en hög kompetens avseende forskning på vetenskaplig grund men med en förankring i konstnärlig praktik och de krav som detta ställer. En doktor i arkitektur förväntas självständigt kunna driva och vara en viktig och kompetent forskningspartner i alla tänkbara projekt som påverkar människors miljö och livssituation, både ur ett tekniskt, samhälleligt och estetiskt perspektiv.

2. Utbildningens mål

2.1 Beskrivning av utbildning på aktuell nivå

Utbildningen är på forskarnivå. Målen för utbildning på forskarnivå återfinns i högskolelagen 1 kap. 9 a §.

2.2 Nationella mål för aktuell examen

De nationella målen för examen återfinns i Högskoleförordningens bilaga 2.

Målen för utbildningen till doktor i Arkitektur definieras av Högskoleförordningen, 6 kap. 4 och 5 § (se sid 5), där begreppen *forskningsområde* och *avgränsad del av forskningsområde* tolkas som arkitektur i bemärkelsen ovan, respektive som doktorandens specialismråde inom detta ämne. Högskoleförordningens mål kompletteras med ett perspektiv på hållbarhet, jämställdhet och lika villkor som är integrerat i utbildningens innehåll och utformning, och ger doktoranden insikt i hur upprätthållandet av ojämlikheter genom traditionella strukturer kan motarbetas.

3. Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och särskild behörighet enligt nedan, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen. (HF 7 kap 35 §).

Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet om det finns särskilda skäl. (HF 7 kap 39 §)

Särskild behörighet

För att uppfylla kravet på särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå i arkitektur krävs att den sökande har minst 90 högskolepoäng inom arkitektur varav minst 30 högskolepoäng på avancerad nivå. Behörig är även den som på annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Kraven på förkunskaper enligt ovan anses uppfyllda även av den som i annan ordning förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

4. Urval

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven skall göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen och baseras på följande bedömningsgrunder:

- personlig lämplighet
- tidigare studieresultat
- kvaliteten på inskickad beskrivning av det tänkta avhandlingsprojektet, i förekommande fall relaterad till berörd forskningsinstitutions forskningsprofiler och -program, samt
- kvaliteten på det till ansökan, i förekommande fall, bifogade materialet (t.ex. tidigare publikationer eller portfolio)
- övriga meriter

UMEÅ UNIVERSITET

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande. (HF 7 kap. 41 §)

Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål fattas enligt Umeå universitets delegationsordning.

5. Innehåll och uppläggning

5.1 Innehåll

Utbildning på forskarnivå i arkitektur avslutas med doktorsexamen. Utbildningen skall omfatta 240 högskolepoäng för doktorsexamen.

Utbildningen omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 60–90 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 150–180 högskolepoäng. En doktorand som antagits till forskarutbildning med doktorsexamen som slutmål kan, om doktoranden så önskar, avlägga licentiatexamen som ett etappmål. Kraven för licentiatexamen beskrivs i den motsvarande allmänna studieplanen.

För varje doktorand skall det upprättas en individuell studieplan där finansiering, handledning, kurser, avhandlingsarbete m.m. specificeras. Studenten ska, i samarbete med sin handledare planera och genomföra tre obligatoriska seminarier: ett inledande planeringsseminarium, ett mittseminarium samt ett slutseminarium inför disputation.

5.1.1 Kurser

Utbildning på forskarnivå med doktorsexamen i arkitektur som slutmål består av en kursdel omfattande 60–90 högskolepoäng. Kursdelen består av obligatoriska kurser som är gemensamma för alla doktorander i ämnet och ett variabelt antal kurser som bestäms individuellt efter varje doktorands behov.

De obligatoriska kurserna förmedlar generiska färdigheter, ger insyn i ämnet och dess vetenskapliga metodik i stort, och tematiserar hållbarhets-, jämställdhets- och lika villkorsfrågor som en integrerad beståndsdel.

Beroende på specialiseringen och doktorandens förkunskaper ska beslut om antagning specificera ytterligare obligatoriska kurskrav ifall detta anses vara nödvändigt för att garantera att doktoranden uppnår en god allmän förståelse av ämnet samt djupa kunskaper i sitt specialistområde. Följande kurser är obligatoriska för alla doktorander med slutmålet doktor i arkitektur:

Obligatoriska kurser som utvecklar generiska färdigheter:

- Introduktionskurs för doktorander vid Teknisk-naturvetenskaplig fakultet, 1 hp
- Vetenskapligt skrivande, 5 hp
- Muntlig presentation, 1 hp
- Vetenskap, etik och samhälle, 4 hp
- Grundläggande statistik och forskningsmetodik, 5 hp

UMEÅ UNIVERSITET

Kurser som förmedlar allmän kompetens i arkitektur och dess forskningsmetodik:

- Arkitekturens begrepp, teorier och hållbarhetsperspektiv, 7,5 hp
- Vetenskapsteori och forskningsmetodik inom arkitektur, 7,5 hp

Ytterligare obligatoriska kurskrav för den individuella doktoranden kan tillkomma och specificeras i beslutet om antagning.

Den resterande delen av kurskravet uppfylls genom att läsa valbara breddnings- och fördjupningskurser inom ämnet samt kurser som ger ytterligare generiska färdigheter.

5.1.2 Doktorsavhandling

Med sin avhandling ska doktoranden visa att de nationella målen för doktorsexamen är uppfyllda. Doktorsavhandlingen skall omfatta 150–180 hp och utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser med en introduktion till, sammanfattning och diskussion av dessa (sammanläggningsavhandling), som även inkluderar en beskrivning av författarens bidrag till varje enskild uppsats. Avhandlingen ska dessutom innehålla en populärvetenskaplig beskrivning som riktar sig till läsare utanför akademien.

Doktorsavhandlingen ska försvaras muntligt vid en offentlig disputation. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen ska hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av den.

6. Examination

Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng enligt ovan och därvid fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling, som godkänts av betygsnämnden. Exomensbevis utfärdas efter ansökan till StudentCentrum/Examina.

7. Övriga anvisningar

Gällande bestämmelser om utbildning på forskarnivå framgår av:

- Högskoleförordningen (HF): 5 kap. anställning som doktorand, 6 kap. utbildningen och 7 kap. tillträde till utbildningen, bilaga 2 examensordning.
- Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Umeå universitet.
- Lokal examensordning vid Umeå universitet.
- Regler för utbildning på forskarnivå vid Umeå universitet.
- Forskarutbildningsguiden vid Teknisk-naturvetenskaplig fakultet vid Umeå universitet.

Nationella mål för examen

(HF 6 kap. 4 och 5 §)

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.